

Hulpverleningsvoertuigen en milieu- en ZE-zones

Nederlandse Academie voor
Crisisbeheersing en Brandweezorg
Postbus 7010
6801 HA Arnhem
Kemperbergerweg 783, Arnhem
www.nipv.nl
info@nipv.nl
026 355 24 00

Colofon

© Nederlands Instituut Publieke Veiligheid (NIPV), 2025

Auteur(s)	Herman ter Beek
Contactpersoon	Herman ter Beek

Opdrachtgever	Piet Verhage
Contactpersoon	Piet Verhage

Datum	27 oktober 2025
-------	-----------------

Omslagfoto	Michelle van Benschop
------------	-----------------------

Wij hechten veel belang aan kennisdeling. Delen uit deze publicatie mogen dan ook worden overgenomen op voorwaarde van bronvermelding.

Inleiding

In een wereld waar milieu en duurzaamheid hoog op de agenda staan, is de overheid aan zet om met een aantal maatregelen de gestelde klimaatdoelen te bereiken. Hiervoor worden stappen gemaakt op wereldschaal tot aan particuliere initiatieven. Dit document is bedoeld om inzichtelijk te maken welk effect de maatregelen hebben op het gebruik van hulpverleningsvoertuigen in Nederland.

Scope

De doelgroep voor dit document betreft alle hulpdiensten die gebruikmaken van optische en geluidssignalen en vermeld staan in de Regeling optische en geluidssignalen 2009.

Wet- en regelgeving milieuzone en nul-emissiezone

Een milieuzone is “een gebied in een stad waar bepaalde vervoersmiddelen geen toegang tot hebben”. Een nul-emissiezone¹ is “een gebied zonder uitstoot van gevaarlijke stoffen door verkeer”.² Het verschil is dat een milieuzone zich richt op vervuilende voertuigen in het algemeen (dieselpersonenauto's, -bestelwagens, -vrachtwagens, -bussen), terwijl een nul-emissiezone een stadsgebied betreft waar alleen uitstootvrije bedrijfswagens (bestel- en vrachtwagens) mogen rijden. Momenteel zijn er vier steden met twee soorten milieuzones (groene milieuzones met emissieklasse 4 of hoger en blauwe milieuzones met emissieklasse 5 of hoger) en onderling afwijkend toelatingsbeleid.³ Per 1 januari 2025 zijn in 14 gemeentes ZE-zones ingericht. Deze zijn alleen toegankelijk voor elektrisch aangedreven bestel- en vrachtwagens. Daarnaast geldt voor bestel- en vrachtwagens een overgangs- en vrijstellingsbeleid, zie de informatie op de Rijksoverheid-website www.opwegnaarzes.nl/bedrijven/toegangsregels.

De wettelijke basis voor invoering van nul-emissiezones staat beschreven in het Besluit van 29 juni 2023 tot wijziging van het Reglement verkeersregels en verkeerstekens 1990 in verband met de tijdelijke voorwaarden en overgangsbepalingen van nul-emissiezones (Tijdelijk besluit nul-emissiezones).⁴ Onderstaand een deel van de Nota van Toelichting.

Nota van Toelichting

“In 2014 is de Green Deal Zero Emission Stadslogistiek gesloten tussen verschillende gemeenten, vertegenwoordigers van bedrijfsleven en belangenorganisaties en de rijksoverheid met als doel om in 2025 de stadskernen dat bij de green deal aangesloten gemeenten in Nederland emissievrij worden beleverd. Afspraken uit de green deal zijn

¹ De termen nul-emissiezone, zero-emissiezone en ZE-zone worden zowel in regelgeving als op (rijks-)websites en in de praktijk door elkaar gebruikt.

² Bron definities: www.milieuzones.nl.

³ Voor een toelichting zie [Personen- en bestelauto's | Milieuzones in Nederland](#)

⁴ Zie [Besluit van 29 juni 2023 tot wijziging van het Reglement verkeersregels en verkeerstekens 1990 in verband met de tijdelijke voorwaarden en overgangsbepalingen van nul-emissiezones](#) (Staatsblad 2023 – 241)

opgenomen in het Klimaatakkoord van 28 juni 2019 waarbij is uitgesproken nul-emissiezones in te voeren in de 30-40 grootste gemeenten. Bij besluit van 29 oktober 2019 tot wijziging van het RVV 1990 zijn de nul-emissiezones en het daarbij behorende verkeersbord juridisch verankerd. Daarbij is bepaald dat de nul-emissiezones uitsluitend van toepassing zijn op bestel- en vrachtauto's. Gemeenten kunnen daarnaast met milieuzones de toegang van verschillende soorten dieselveertuigen regelen. Met een milieuzone kunnen ook personenauto's worden geweerd, hetgeen niet het geval is bij de nul-emissiezone. Momenteel zijn in ± 20 gemeenten milieuzones van kracht. Een gemeente kan beslissen of de nul-emissiezone in plaats van een milieuzone komt, of naast de milieuzone blijft bestaan. Daarbij besluit de gemeente hoe groot de zone wordt en welke voertuigcategorieën daaronder komen te vallen. Er zijn ook gemeenten die nu geen milieuzone hebben, maar straks wel een nul-emissiezone. Het is aan de gemeente om voertuigeigenaren te informeren over de regels van de milieu- en nul-emissiezones en de verschillen daartussen in de betreffende gemeente.

In de wetgeving over milieuzones worden voertuigen geclassificeerd in verschillende voertuigcategorieën.⁵ Voertuigen van hulpdiensten vallen onder de categorieën:

- > N2 - lichte bedrijfsauto's (bijvoorbeeld bestelauto's)
- > N3 - zware bedrijfsauto's (bijvoorbeeld vrachtwagens).

Voertuigsoort	Voertuigcategorie	Omschrijving	Voorbeelden
Personenauto	M1	Motorvoertuig op 4 of meer wielen, ontworpen en gebouwd voor het vervoer van personen, met maximaal 9 zitplaatsen inclusief bestuurdersstoel	Auto, minibus, kampeerauto
Bus	M2 of M3	Motorvoertuig op 4 of meer wielen, ontworpen en gebouwd voor het vervoer van personen, met meer dan 9 zitplaatsen inclusief bestuurdersstoel	Touringcar, trolleybus
Lichte bedrijfsauto (lichter dan 3500 kg, F.1 op het kentekenbewijs)	N1	Motorvoertuig op 4 of meer wielen, ontworpen en gebouwd voor het vervoer van goederen	Bestelwagen
Zware bedrijfsauto (zwaarder dan 3500 kg, F.1 op het kentekenbewijs)	N2 of N3	Motorvoertuig op 4 of meer wielen, ontworpen en gebouwd voor het vervoer van goederen	Vrachtauto

Afbeelding 1 Voor milieuzones relevante categorie-indeling (bron: RDW).

Verbrandingsmotoren met waterstof als brandstof (H2ICE) hebben een nul-emissiestatus. De nul-emissie classificatie is van toepassing bij een maximale CO₂-uitstoot van 3gr/tkm (3 gram per ton-kilometer).

Het tijdelijke besluit geeft nadere invulling aan regels voor nul-emissiezones. Het beschrijft een overgangsregeling voor bepaalde bestel- en vrachtauto's en geeft aan welke voertuigen

⁵ Hierbij worden de voertuigcategorieën Europese [Verordening - 2018/858 - EN - EUR-Lex](#) (artikel 4) aangehouden.

in aanmerking komen voor een vrijstelling of ontheffing. Door het RVV 1990 op deze manier aan te passen, kunnen belanghebbenden zich tijdig voorbereiden op de voorziene wijzigingen.

Afbeelding 2 Markering ingang milieuzone (bron: ANWB)

Carrosserie- of inrichtingscodes

Toelating tot milieu- en ZE-zones gebeurt op basis van carrosserie- of inrichtingscodes en voertuigleeftijd. Deze inrichtingscodes zijn bepaald in Europees verband en vastgelegd in EU 2018/858, de Europese homologatierichtlijn voor voertuigen (zie Bijlage Annex 1). Een aantal carrosseriecodes zijn vrijgesteld waaronder code 31 (brandweerwagens) en code 27 (hoogwerkers). Aan deze vrijstelling is een leeftijdsgrens van maximaal 13 jaar gekoppeld (vanaf datum eerste tenaamstelling).

Toelichting op carrosseriecode 31: dit betreft een voertuig ten behoeve van de bestrijding van brand en is daartoe voorzien van een bluspomp. Een ladderwagen of hoogwerker is volgens deze uitleg geen brandweervoertuig, een HV evenmin.

Op www.rdw.nl/kentekencheck is na te gaan welke code een voertuig heeft. Voertuigen met eenzelfde soort chassis, maar met een andere toepassing kunnen verschillend geclassificeerd worden. Zie de twee voorbeelden in figuur 3 en 4. Het brandweervoertuig wordt geclassificeerd als code 31, terwijl de MICU-ambulance is geregistreerd als personenauto (code M1). Beide voertuigen hebben recht op toegang tot milieuzones, maar op verschillende gronden. Daarnaast kunnen bij RDW-kentekenkeuringen, waar de inrichtingscode vastgesteld wordt, zienswijzen van keurmeesters onderling verschillen.

SCANIA
P280

Vul hier uw kenteken in

NL 01-BPH-2

Overzicht Motor & Milieu Technisch Fiscaal

Algemeen

J	Voertuigcategorie	Bedrijfsauto (N3)	i
	Carrosserietype	Vrachtwagen (BA)	i
	↳ Carrosseriecode	Brandweerwagen (31)	i
	Inrichting	brandweerwagen	i
D.1	Merk	SCANIA	i
D.2	Type	Niet geregistreerd	i
D.2	Variant	Niet geregistreerd	i
D.2	Uitvoering	Niet geregistreerd	i
D.3	Handelsbenaming	P280	i

Afbeelding 3 Voorbeeld carrosseriecode van brandweervoertuig met kenteken 01-BPH-2 (bronnen: SCANIA en RDW-kentekencheck).

SCANIA
P320

Vul hier uw kenteken in

NL X-981-ZD

Overzicht Motor & Milieu Technisch Fiscaal

Algemeen

J	Voertuigcategorie	Personenauto (M1)	i
	Carrosserietype	MPV (AF)	i
	Speciale doeleinden	Ambulance (SC)	i
	Inrichting	ambulance	i
D.1	Merk	SCANIA	i
D.2	Type	N323	i
D.2	Variant	Niet geregistreerd	i
D.2	Uitvoering	Niet geregistreerd	i
R	Kleur	Geel	i
D.3	Handelsbenaming	P320	i

Afbeelding 4 Voorbeeld carrosseriecode MICU Ambulance met kenteken X-981-ZD (bronnen: SCANIA en RDW-kentekencheck).

Ontheffingen aanvragen

Voertuigbeheerders moeten zelf nagaan of hun voertuigen onder milieuzonebeleid vallen of niet. Voor personenauto's geldt, op de emissieklasse bij dieselmotoren na, voorlopig nog geen specifiek beleid binnen milieuzones. Voor bestel- en vrachtwagens is dat beleid er wel.

Op www.milieuzones.nl (info van Rijksoverheid, RVO) en op gemeentesites is per voertuigkenteken te checken of het voertuig toegang heeft; dit staat ook aangegeven bij benadering van milieuzones middels verkeersborden, zie voor voorbeelden de foto op de omslag en afbeelding 2. Wanneer een voertuig geen toegang heeft tot milieu- en/of ZE-zones, zijn er twee mogelijkheden:

1. Dit accepteren en een ander voertuig of andere transportvorm kiezen.
2. Ontheffing voor het voertuig aanvragen.

Ontheffingen voor toegang tot milieuzones en ZE-zones kunnen worden aangevraagd op: www.rdw.nl/ontheffing-zero-emissie/aanvragen. Hierbij zijn er negen keuzemogelijkheden:

1. Particulier (camper, privé-vrachtwagen e.d)
2. Ontheffing voor 1 dag
3. Aangepast voertuig voor gehandicaptenvervoer
4. Lange levertijd vervangend voertuig
5. Voor plug-in hybride vrachtwagen
6. Voor bestel- of vrachtwagen die niet uitstootvrij te krijgen is
7. Bedrijfseconomische omstandigheden
8. Hardheidsclausule / afwijkingsbevoegdheid

Bij doorklikken verschijnen de voorwaarden van elke keuzemogelijkheid.

Aandachtspunten bij het vragen van een ontheffing

- > De aanwezigheid van optische en geluidsignalen geeft niet automatisch toegang tot milieuzones, wel tot ZE-zones, zie www.opwegnaarzes.nl.
- > Brandweervoertuigen met carrosseriecode 31 en jonger dan 13 jaar mogen in milieuzones rijden. Als hoogwerkers en ladderwagens gekeurd zijn als brandweervoertuig met carrosseriecode 31, dan mogen deze ook in milieuzones rijden. Ook hoogwerkers met carrosseriecode 27 mogen in milieuzones rijden. Dit geldt niet voor ladder- en andere wagens met afwijkende carrosseriecodes; hiervoor moet voor ladderwagens vrijstelling aangevraagd worden.
- > Voor alle bestel- en vrachtwagens (categorieën N1, N2 en N3) in het wagenpark is het advies om in gesprek te gaan met de gemeente om toegang te krijgen tot milieu- en ZE-zones. Gemeentes zijn namelijk bevoegd de landelijke regels inzake milieuzones aan te passen inclusief handhaving ervan. De specifieke regels per gemeente staan op Rijksoverheid-website www.opwegnaarzes.nl/gemeente/verkeersbesluiten.
- > Wanneer een ontheffing verleend wordt voor een plug-in hybride vrachtwagen, moet achteraf met ritregistraties aangetoond worden dat het voertuig op de specifieke tijden inderdaad op elektrische aandrijving door de milieuzone gereden heeft. Deze ontheffing is tot uiterlijk 1 januari 2030 geldig.

Onduidelijkheden en tegenstrijdigheden in regel- en berichtgeving

Volgens RDW-definities is een brandweervoertuig een voertuig dat gebruikt wordt bij bestrijding van brand en daartoe voorzien is van een bluspomp. Hieronder wordt in principe een tankautospuiter verstaan; deze heeft carrosseriecode 31.

Hoogwerkers en ladderwagens hebben soms een carrosseriecode 31 en soms een andere code, zoals 27 respectievelijk 25. Code 27 is wel vrijgesteld, code 25 niet. Daarmee hebben ladderwagens formeel geen toegang tot milieuzones, wel tot ZE-zones. Daarnaast is de afschrijvingstermijn voor grotere brandweervoertuigen langer dan 13 jaar.

Enkele voorlichtingssites (ook van de Rijksoverheid) vermelden dat voertuigen die optische en geluidssignalen voeren onbeperkt toegang hebben tot ZE-zones, zie bijvoorbeeld [Voertuig van de hulpdiensten politie, brandweer en ambulances - Op weg naar ZES](#). Daarbij verwijst de website naar de Regeling optische en geluidssignalen 2009. De onderbouwing van deze bewering ontbreekt en is niet terug te vinden in wettelijke beschrijving van milieuzones (Staatsblad 2023 –241). In de Regeling optische en geluidssignalen worden milieu- en ZE-zones niet vermeld.

Ambulances, politie- en overige hulpverleningsvoertuigen worden niet vermeld in de wet- en regelgeving over milieuzones. Op zich is dit voor politievoertuigen en ambulances niet zo relevant, deze zijn gekentekend als personenvoertuigen, en zijn eventueel voorzien van een inrichtingscode zoals ambulances. Wanneer deze hulpdiensten grotere voertuigen gebruiken, zullen de diensten moeten nagaan of ze ontheffingen voor de milieuzones moeten aanvragen. Veiligheidsregio's (groene voertuigen) worden in de regeling voor milieuzones niet genoemd. Ze hebben dus voor de voertuigen in de N-klasse (zie tabel pag. 4) geen bijzondere status, maar voor ZE-zones wel omdat deze vrijstellingen kent voor hulpverleningsdiensten.

Enkele voorlichtingssites vermelden dat per 1 januari 2026 het ontheffingsbeleid aangepast wordt, zonder verdere inhoudelijke toelichting dan wel verwijzing.

Toepassing Talking Traffic

Talking Traffic-technieken kunnen in plaats van een camerasysteem toegepast worden om ontheffingsbeleid uit te voeren en toegang tot milieuzones mogelijk te maken. Het voertuigpositiesignaal kan namelijk gebruikt worden voor registratie van het voertuig bij benaderen van milieuzones

Bedrijfswagenproducenten ontwikkelen hybride vrachtwagens. Voordeel van hybride voertuigen is dat deze in milieuzones op elektrische aandrijving kunnen rijden en de verbrandingsmotor daarbuiten gebruiken. Bij hybride voertuigen kan administratieve last bij voertuigbeheerder en controlerende instanties gereduceerd worden door Talking Traffic te koppelen aan elektronische registratie van actieve elektrische aandrijving.

Samenvatting

Een hulpverleningsvoertuig dat voorzien is van optische- en geluidssignalen heeft niet automatisch toegang tot milieuzones, wel tot ZE-zones. De carrosserie-/inrichtingscode van een hulpverleningsvoertuig bepaalt of een voertuig tot een milieuzone toegelaten is. De werkwijze voor controle door voertuigbeheerder is:

1. Check de carrosserie-/inrichtingscode.
2. Zoek op of hierbij ontheffingen gelden of dat deze aangevraagd moeten worden.
3. Vraag zo nodig ontheffing aan bij betreffende gemeenten in het verzorgingsgebied of de RDW.

Hieronder een overzicht van de *meest voorkomende voertuigen* per hulpdienst. Dit overzicht is dus niet sluitend.

Voertuig	Code / categorie	Brandstof	Toegang milieuzone	Toegang ZE-zone	Actie
Ambulance-GHOR					
Ambulance	M1	Benzine/hybride Diesel	Ja Afhankelijk van klasse*	Ja Ja	Geen Zo nodig ontheffing aanvragen voor milieuzone bij gemeente/RDW
Piketauto	M1	Benzine/hybride Diesel	Ja Afhankelijk van klasse*	Ja Ja	Geen
MICU	M1	Benzine/hybride Diesel	Ja Afhankelijk van klasse*	Ja Ja	Geen
Brandweer					
Brandweer piketauto	M1	Benzine/hybride Elektrisch Diesel	Ja Ja Afhankelijk van klasse*	Ja Ja Ja	Geen Geen Geen
Lichte bedrijfsauto/ bestelwagen	N1	Benzine/diesel Hybride Elektrisch	Afhankelijk van klasse* en milieuzone Ja Ja	Ja Ja Ja	Check toelatingsbeleid Ontheffing aanvragen bij gemeente/RDW
Tankautospuut	31	Diesel Hybride	Ja Ja	Ja Ja	Indien ouder dan 13 jaar ontheffing aanvragen bij gemeente/RDW
Hoogwerker	27	Diesel	Ja	Ja	Indien ouder dan 13 jaar ontheffing aanvragen
Ladderwagen	25	Diesel	Indien geen ontheffing	Ja	Ontheffing aanvragen bij gemeente/RDW
Bestelwagen/ vrachtauto	N2/N3	Diesel Hybride Elektrisch	Afhankelijk van klasse* en milieuzone Ja Ja	Ja Ja Ja	Ontheffing aanvragen Geen Geen

Voertuig	Code / categorie	Brandstof	Toegang milieuzone	Toegang ZE-zone	Actie
Defensie					
Alle voertuigen hebben een ontheffing.					
Politie					
Politie personenauto	M1	Benzine/hybride Diesel	Ja Afhankelijk van klasse*	Ja Ja	Geen
Politie bestelwagen	N1	Benzine/diesel/ Hybride Elektrisch	Nee Ja Ja	Ja Ja Ja	Geen
Zware bedrijfsauto/ vrachtauto	N2/N3	Diesel Hybride Elektrisch	Nee Ja Ja	Ja Ja Ja	Afhankelijk van carrosseriecode
Veiligheidsregio					
Piketauto	M1	Benzine/hybride Elektrisch Diesel	Ja Ja Afhankelijk van klasse*	Ja Ja Ja	Geen Geen Geen
Lichte bedrijfsauto/ bestelwagen	N1	Benzine/diesel/ Hybride Elektrisch	Nee / afhankelijk van klasse* Ja Ja	Ja Ja Ja	Ontheffing aanvragen bij gemeente/RDW
Zware bedrijfsauto/ vrachtauto	N2/N3	Diesel Hybride Elektrisch	Nee Ja Ja	Ja Ja Ja	Ontheffing aanvragen bij gemeente/RDW

* Klasse betreft Euro emissieklasse.

Bronnenlijst

[Regeling optische en geluidssignalen](#)

[Rijksdienst voor het Wegverkeer \(RDW\)](#)

[Besluit van 29 juni 2023 tot wijziging van het Reglement verkeersregels en verkeerstekens 1990 in verband met de tijdelijke voorwaarden en overgangsbepalingen van nul-emissiezones \(Staatsblad 2023-241\)](#)

www.milieuzones.nl

www.opwegnaarzes.nl

Bijlage Annex 1

Inrichtingscodes volgens EU 2018 / 858

01. Open laadvloer
02. Neerklapbare zijschotten
03. Gesloten opbouw
04. Geconditioneerde opbouw met geïsoleerde wanden en apparatuur om de binnentemperatuur te regelen
05. Geconditioneerde opbouw met geïsoleerde wanden, maar zonder apparatuur om de binnentemperatuur te regelen
06. Huielopbouw
07. Afneembare bovenbouw
08. Containercarrier
09. Voertuig met haakarm
10. Kipper
11. Tank
12. Tank voor vervoer van gevaarlijke stoffen
13. Veewagen
14. Voertuig voor voertuigvervoer
15. Betonmixer
16. Betonpomppoortuig
17. Voertuig voor boomstamvervoer
18. Vuilniswagen
19. Straatveger, straatreiniger of rioolzuiger
20. Compressor
21. Boottrailer
22. Zweefvliegtuigaanhangwagen
23. Voertuig voor detailhandel- of expositiedoeleinden
24. Takelwagen
25. Ladderwagen
26. Kraanwagen (met uitzondering van mobiele kranen zoals gedefinieerd in deel A, punt 5.7);
27. Hoogwerker
28. Boorwagen
29. Dieplader
30. Voertuig voor glasvervoer
31. Brandweerwagen
99. Niet in deze lijst opgenomen carrosserie.